

Rapporten All-Archeo bv 2451

**Archeologienota met beperkte samenstelling
Zwijndrecht (Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht) –
Boerenveldseweg 4**

Natasja Reyns

Bornem
2025

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2025/12.807/234

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens.....	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	14
2.4	Assessmentrapport	15
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	15
2.4.2	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	17
2.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	17
3	Samenvatting.....	18
4	Bibliografie	19
4.1	Publicaties	19
4.2	Websites	19
5	Bijlagen	20
5.1	Archeologische periodes.....	20

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn, betreft het een archeologienota met beperkte samenstelling.

---

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2025H257

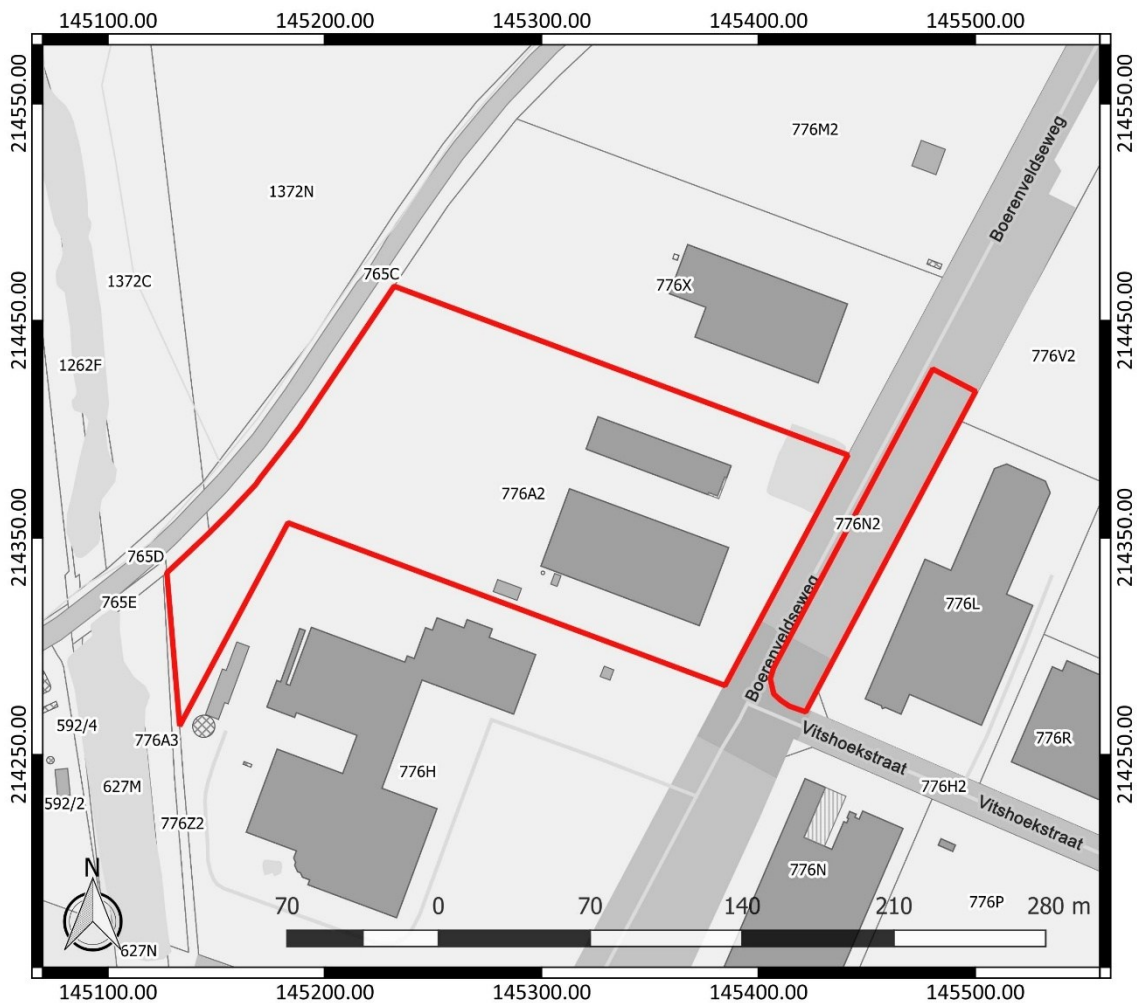
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Antwerpen, Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht, Zwijndrecht, Boerenveldseweg 4, Den Hoogen Polder

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 145127.25, 214263.35
- 145500.25, 214465.94

Kadastraal plan:

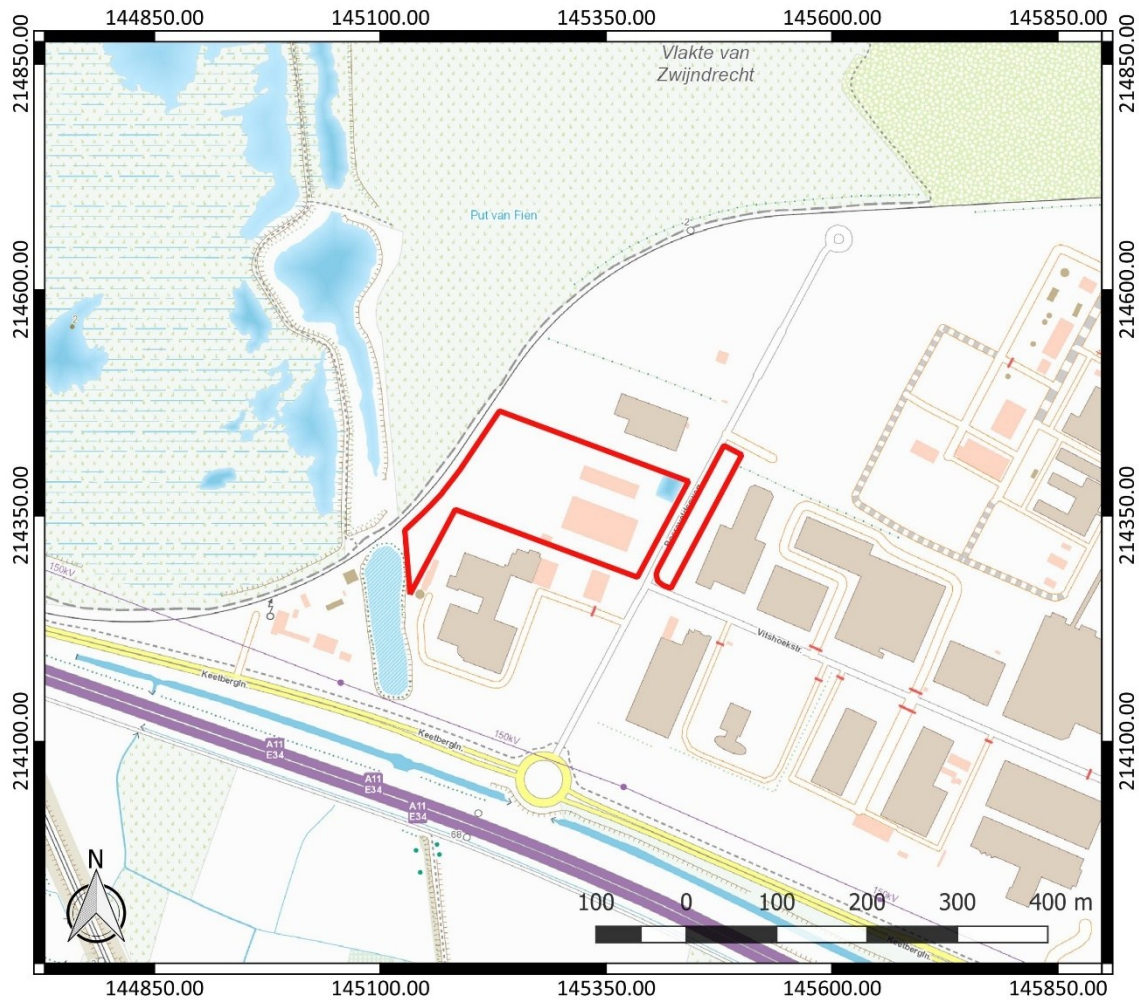

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Beveren-Kruikebe-Zwijndrecht, Afdeling 15, sectie H, nummers 776A2 en 776N2

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 33.728 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 03/09/2025 – 08/09/2025

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, opgehoogde gronden

Verstoorde zones: er zijn geen reeds gekende verstoorde zones

2.2 Archeologische voorkennis

Voor een deel van het onderzoeksgebied werd in het verleden reeds een archeologienota opgesteld (ID 18292). Die concludeerde dat de destijds geplande werken geen bedreiging voor het oorspronkelijke bodemarchief vormden.³ Naar aanleiding van nieuwe plannen voor het terrein, diende een nieuwe archeologienota opgesteld te worden.

³ Bruggeman 2021

Figuur 3: Detail archeologienota's en nota's met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op de Hillshade DHM 5 m

2.3 Onderzoeksopdracht

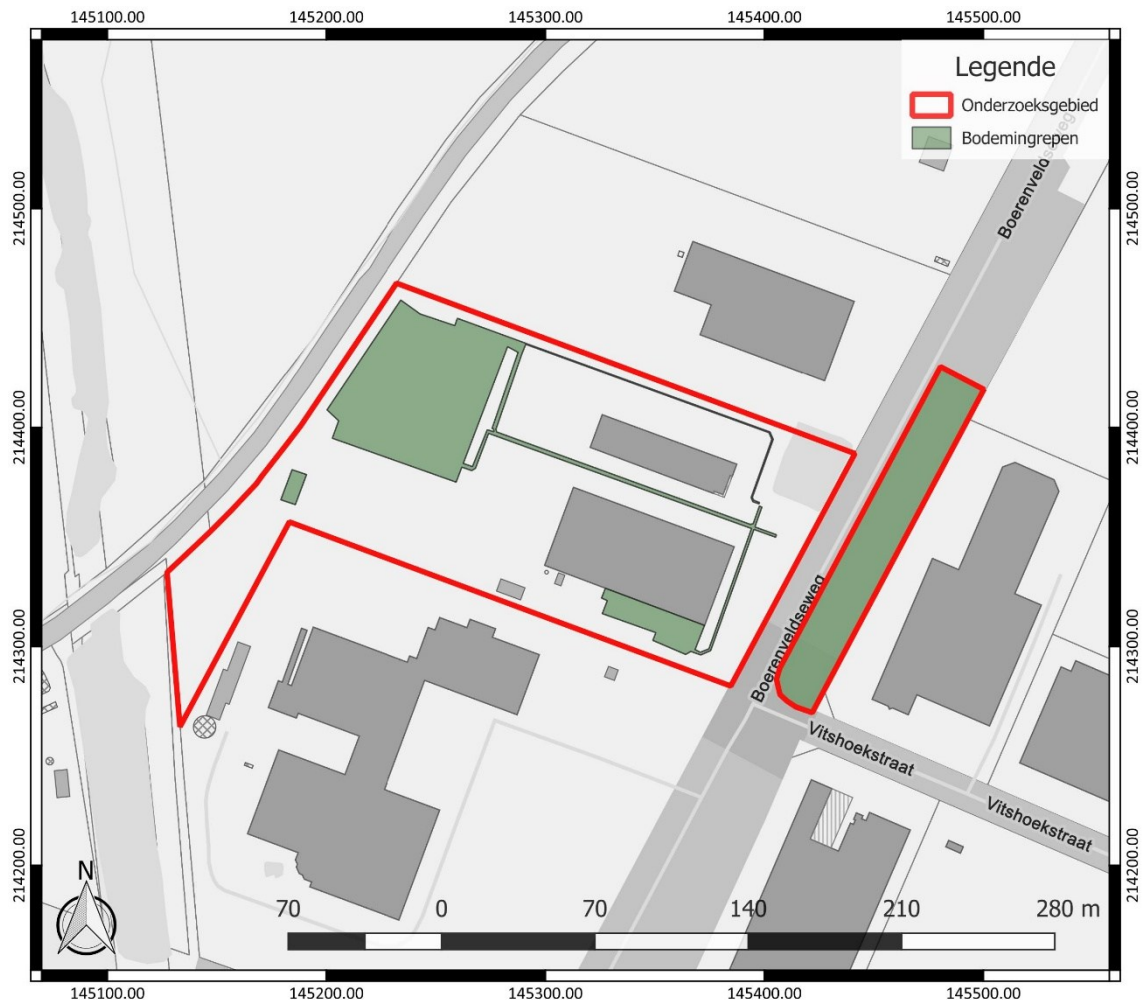
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: in het kader van de geplande werken worden binnen het onderzoeksgebied bodemingrepen gepland in een zone van ca. 9135 m².

Figuur 4: Situering van de zones waar bodemingrepen gepland worden, weergegeven op het GRB (www.gepount.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Tegen de bestaande werkplaats wordt een nieuwe lasschool opgetrokken. Voor de paalfunderingen zullen graafwerken plaatsvinden tot ca. 1,50 m onder het huidige maaiveldniveau in functie van de aanleg van de paalkoppen. De eigenlijke paalfunderingen zullen een grotere verstoringsdiepte kennen. Voor de vloerplaat van de nieuwe lasschool wordt de bestaande verharding uitgebroken. De nieuwe vloerplaat en vloeropbouw kent een totale dikte van ca. 37 cm.

Achteraan op het terrein worden nieuwe werkhallen en een logistieke hal aangelegd. Hiervoor wordt een bestaande hal gesloopt tot op maaiveldniveau. Ook voor de funderingen van de hier voorziene nieuwe gebouwen worden bodemingrepen tot ca. 1,50 m diepte gepland voor de paalkoppen van de paalfunderingen. De eigenlijke paalfunderingen zullen een grotere verstoringsdiepte kennen. In een hoek wordt plaatselijk een uitgraving tot 3,00 m onder het maaiveldniveau voorzien. Voor de vloerplaat van de nieuwe hallen wordt de bestaande verharding uitgebroken. De nieuwe vloerplaat en vloeropbouw kent een totale dikte van ca. 57 cm.

De nieuwe bebouwing wordt telkens voorzien van een nieuwe septische put van 10.000 l. De aanleg daarvan zal plaatselijk een verstoringsdiepte tot ca. 3,20 m onder het maaiveldniveau kennen. De nieuwe riolering en leidingen voor de nieuwe bebouwing wordt aangelegd in sleuven van ca. 80 cm breed en tot ca. 1,20 m diep.

Een bovengrondse betonnen constructie, ook wel bunker genoemd, waarin röntgenfoto's genomen worden, is een bestaande constructie op het terrein die verplaatst wordt omwille van wijzigingen in het inrichtingsplan van het buitenplein.

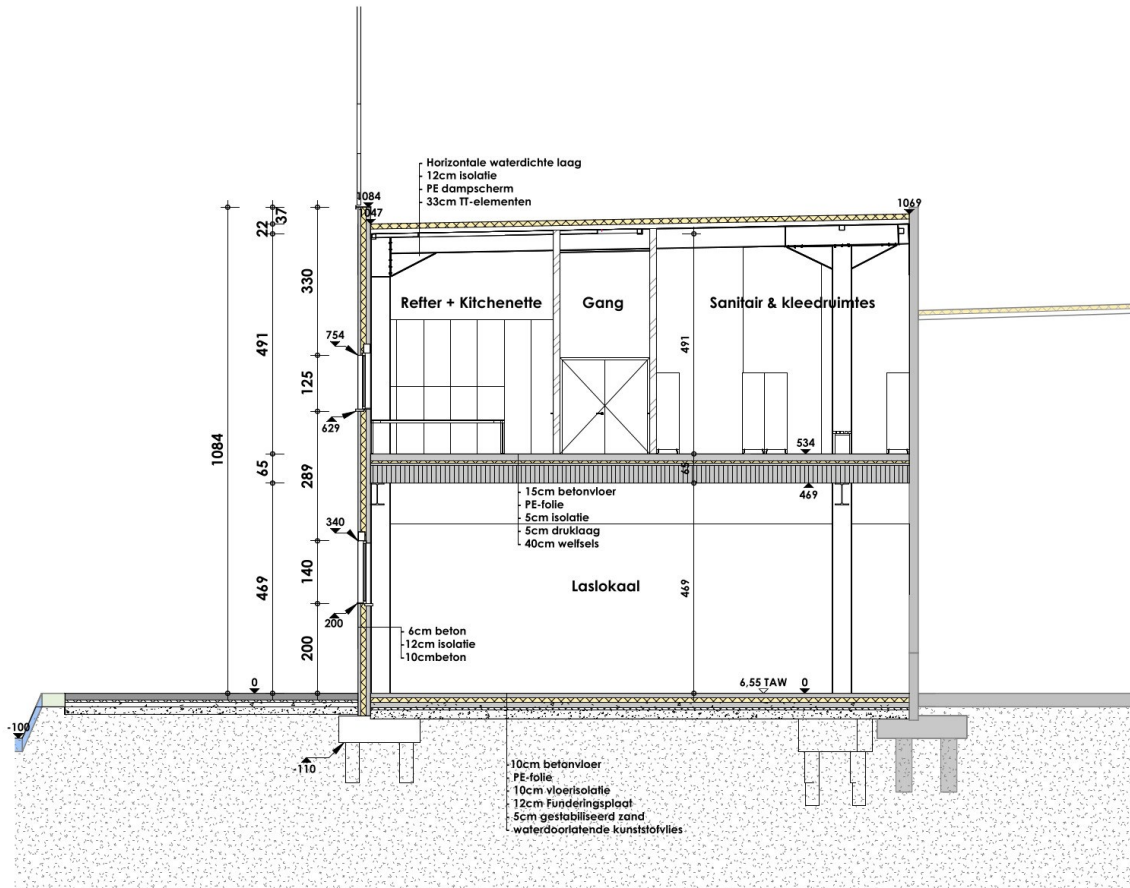
Tot slot wordt ten zuiden van de Boerenveldseweg een nieuwe parking aangelegd, maar die maakt deel uit van een afzonderlijke omgevingsvergunning.

Figuur 5: Inplantingsplan bestaande toestand

Figuur 8: Snede lassocool

2.3.3 Werkwijze

Een archeologienota met beperkte samenstelling mag worden opgesteld omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn.⁴

Deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt opgesteld met betrekking tot werkzaamheden op een terrein dat binnen opgehoogde gronden valt (zie verder). De onderliggende bodem zal slechts minimaal geraakt worden bij de geplande werken. Hierdoor kan met aantoonbare zekerheid gesteld worden dat de toekomstige werken nauwelijks een verstoring zullen veroorzaken van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. Het assessmentrapport blijft daarom beperkt tot het doorslaggevende aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.

---

⁴ Code van Goede Praktijk 4.0, 108

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied ligt in een zeer laaggelegen gebied, met name poldergebied. De gemiddelde topografische ligging bedroeg er oorspronkelijk 1 tot 4 m TAW. Het poldergebied is op de linkeroever van de Schelde - waar het onderzoeksterrein gelegen is - relatief intact gebleven.⁵

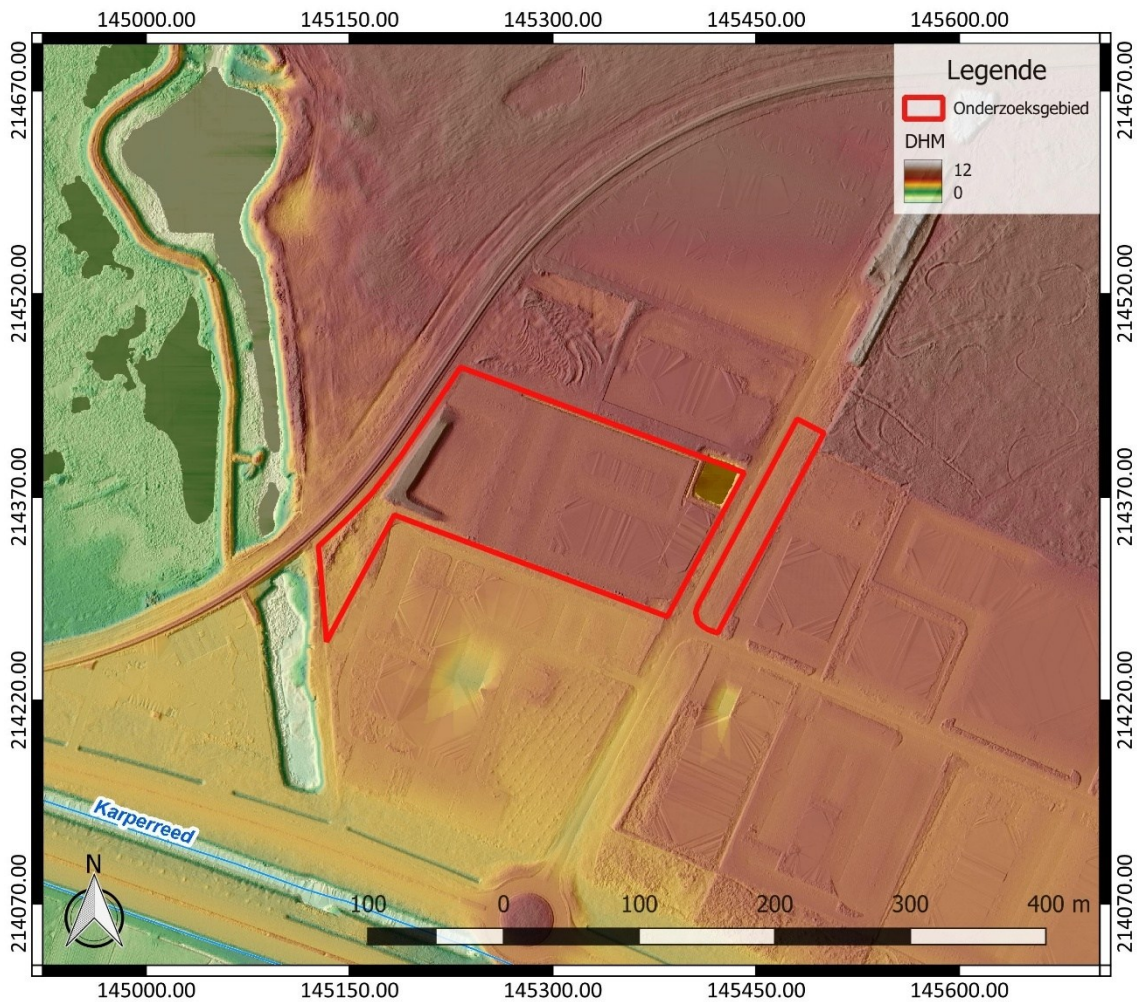
Figuur 10: Topografische kaart uit 1860-1873 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Het terrein bevindt zich op de topografische kaart uit 1860-1873 ter hoogte van de Polder van Melsele in laaggelegen poldergebied (Figuur 10). De westelijke rand van het onderzoeksgebied bevindt zich volgens de topografische kaart net langs de Defensieve Dijk, die tussen de forten Zwijndrecht en Fort Sint-Marie lag, een relict van een deel van het Verschanst Kamp Linkeroever dat tussen 1870 en 1880 werd opgericht bij de uitbreiding van de Vesting Antwerpen, Nationaal Reduit van België.⁶ Afgaande op de huidige topografische kaart is deze militaire infrastructuur er net langs gelegen. De topografische kaart van 1860-1873 toont dat het onderzoeksgebied toen te situeren was op een hoogte van ca. 1 tot 3 m TAW.

⁵ Adams *et al.* 2002, 6; Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Arrondissement Antwerpen [online], <https://id.erfgoed.net/themas/16213> (geraadpleegd op 4 september 2025).

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Defensieve Dijk [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300664> (geraadpleegd op 4 september 2025).

Op een recente versie van het digitaal hoogtemodel (Figuur 11) is te zien dat het onderzoeksgebied niet langer heel laaggelegen is en dat het terrein in het verleden dus opgehoogd werd. Het ligt vandaag de dag op een hoogte van ca. 5,8 tot 8,9 m TAW (Figuur 12). Dit betekent dat het terrein in het verleden gemiddeld ca. 3,8 tot 6,9 m opgehoogd werd.

Figuur 11: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 12: Hoogteverloop van westnoordwest naar oostzuidoois over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

2.4.2 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied maakte oorspronkelijk deel uit van het polderlandschap van de Scheldepolders. In de 20ste eeuw werd het terrein in gebruik genomen als havengebied. De poldergronden werden opgespoten en verdwenen. Het onderzoeksterrein werd daarbij gemiddeld ca. 3,8 tot 6,9 m opgehoogd.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein wordt de sloop van bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing gepland. De negatieve impact van de geplande werken op het aanwezige bodemarchief is doorgaans beperkt te noemen. De meeste bodemingrepen kennen een maximale verstoringsdiepte tot ca. 1,50 m. Ter hoogte van de nieuwe nutsputten en in een hoek van de nieuwe hallen vinden bodemingrepen plaats tot ca. 3,00 à 3,20 m diepte. Daarmee blijven de meeste bodemingrepen die voorzien worden binnen de opgebrachte lagen.

Enkel ter hoogte van de palen voor de nieuwe paalfunderingen van de nieuwe gebouwen loopt de verstoringsdiepte plaatselijk sterker op en is sprake van een aantasting van het oorspronkelijke bodemarchief.

2.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt geen verder archeologisch vooronderzoek nodig, omdat een gemotiveerde uitspraak gedaan kan worden over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.

De geplande werken blijken slechts zeer beperkt een verstoring van het oorspronkelijke bodemarchief te veroorzaken. Het betreft enkel de palen van de nieuwe paalfunderingen die een bedreiging voor het oorspronkelijke bodemarchief vormen. Het gaat om zeer plaatselijke bodemingrepen met een beperkte ruimtelijke omvang, waardoor de impact van deze werken op het bodemarchief verwaarloosbaar is.

Verder archeologisch vooronderzoek in het kader van deze werken, zoals een proefsleuvenonderzoek of een proefputtenonderzoek zou een sterker negatieve impact op het bodemarchief hebben dan de aan te leggen paalfunderingen.

Het oorspronkelijke bodemarchief kan zonder bijkomende maatregelen grotendeels in situ bewaard blijven. Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken is te beperkt om de kosten ervan te kunnen verantwoorden. Daarom worden op basis van al deze argumenten in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van de sloop van bestaande bebouwing en de oprichting van nieuwe bebouwing diende een archeologienota opgesteld te worden. Uit een eerste evaluatie bleek dat het terrein in het verleden sterk opgehoogd werd. Het terrein kwam daarmee ca. 3,8 tot 6,9 m hoger te liggen dan oorspronkelijk. Een evaluatie van de impact van de geplande werken maakt duidelijk dat de meeste werken beperkt zullen blijven tot de opgebrachte lagen.

Enkel de palen van de nieuwe paalfundering zullen het oorspronkelijke bodemarchief raken. Het gaat om bodemingrepen die een zeer beperkte ruimtelijke omvang zullen hebben. Daardoor is hun negatieve impact op het oorspronkelijke bodemarchief als verwaarloosbaar te beschouwen. Verder archeologisch vooronderzoek in het kader van deze werken, zoals een proefsleuvenonderzoek of een proefputtenonderzoek zou een sterker negatieve impact op het bodemarchief hebben dan de aan te leggen paalfunderingen.

Het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder vooronderzoek in het kader van de geplande werken is omwille van de zeer beperkte ruimtelijke omvang te beperkt om de kosten ervan te kunnen verantwoorden. Daarom worden op basis van al deze argumenten in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Adams R./S. Vermeire/G. De Moor/P. Jacobs/S. Louwye/T. Polfliet, 2002: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 15 Antwerpen*, Gent.

Bruggeman, J., 2021: *Archeologienota met beperkte samenstelling Zwijndrecht – Boerenveldseweg 4*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 1201).

Code van Goede Praktijk 4.0

4.2 Websites

Cartesius (2025)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2025)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2025)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2025)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2025)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2025)
<https://www.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans-archeologie>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

